

Egészségügyi szektor átfogó ismertetése a szervezeti struktúrától az életpályamodellig

*Comprehensive description of the healthcare sector
from the organizational structure to the career model*

Kelen Andrea¹

[Garaj Erika (szerk., 2020): Egészségügyi szervezetek menedzsmentje főiskolai jegyzet hallgatóknak, Akadémia Kiadó, Budapest, 150 p. ISBN 978-963-454-528-6 | DOI: <https://doi.org/10.1556/9789634545286>]

A jegyzet a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának hallgatói számára készült. Az Akadémia Kiadó gondozásában megjelenő 2020-as évi digitális kiadás alapjául a 2015-ben kiadott jegyzet szolgált. A mű egyes fejezetei más-más szerzők munkáján alapulnak, melyet a könyv szerkesztője formált logikus ívű, átfogó szakirodalommá.

A könyv 13 fejezetből áll, mely 6 szerző írásából állt össze. A szerkesztő és az írók mindegyike jelentős tapasztalattal rendelkezik az egészségügy és annak irányításának területén, hisz egészségügyi szakjogász, közgazdász, orvos végzettségűek. A mű gyakorlati praktikusságát dicséri, hogy a fejezetek végén gondolatébresztő kérdések szerepelnek, melyek jól elősegítik az olvasottak összefoglalását és értelmezését. A felhasznált és ajánlott szakirodalmak felsorolása további ismeretek megszerzéséhez mutatnak irányt.

A bevezetés utáni első fejezetben az író menedzsment alapok mentén általános áttekintést nyújt a szervezet meghatározásáról, értelmezéséről, a célokról, a társadalmi, gazdasági, technikai-technológiai és jogi környezetről és mindezt az egészségügyre vetítve is bemutatja.

¹ KELEN Andrea, PhD-hallgató (PhD Student)

Soproni Egyetem, Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar (University of Sopron, Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics) | Egészségügyi menedzser MSc (healthcare manager) | Operatív Központ vezető (operational center manager) Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet (Heim Pál National Pediatric Institute), Budapest (andrea.kelen@heimpalkorhaz.hu; ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8197-8857>)

Az általános és ágazat specifikus jellemzők, kapcsolatrendszerek, irányítási rendszerek, szervezettípusok megértése és ismerete elengedhetetlen a téma feldolgozásához és menedzsment szintű felhasználásához.

A 2. fejezet jól szemlélteti, hogy a kereslet – kínálat alapján működő ágazatokhoz képest az egészségügynek sok egyedi és más szektorban nem jelentkező szempontrendszernek kell megfelelnie. Mindezek mellett ebben az ágazatban a profit (állami egészségügy esetén) közvetett formában, többszörös áttételen keresztül jelenik meg, egészség nyereség formájában.

A 3. fejezet minőség menedzsment oldalról mutatja be az ágazatot, felvázolva a benne lévő érdekcsoportokat, kategorizálva az érintetteket. Itt is kiemelt hangsúlyt kap a fejezet elején a fogalmak és vonatkozó ismeretek tárgyalása. Később erre alapozva részletes minőségirányítási áttekintést nyújt SWOT – analízis formájában.

A 4. fejezetben az előzőekben rendszerezett elméleti tudásra támaszkodva az egészségügyi szervezetek vezetési feladatait tárgyalja az író. Itt is, mint minden fejezetben külön hangsúlyt kap a fogalmak és az alapismeretek tisztázása.

Ez a fejezet hasznos ismeretanyagot tartalmaz a döntéshozók számára is, hiszen ennek nyomán kialakítható az a vezetési stratégia, mely az egészségügy speciális jellege mellett is hatékony lehet. Fontosnak tartom kiemelni, hogy az egészségügyi szektor szereplőinek egyedi jellemzői és feladatainak nélkülözhetetlensége kiemelt szenzitivitást eredményez a szereplők részéről, melyek figyelembevételre és a vezetés ehhez való igazítása a fenntarthatóság érdekében elengedhetetlen.

Az 5. fejezetben az egészségügyi szervezetekben kialakuló konfliktusokról olvashatunk. Logikailag rendkívül jól illeszkedik az előző fejezethez, hiszen ahogy a vezetésben, úgy a konfliktus helyzetekben is megfigyelhető az ágazat egyedisége. Az érdekütközések megelőzése és kezelése unikális megközelítést igényel. A témához szorosan kapcsolódó munkahelyi stressz és burnout is itt kerül bemutatásra, hiszen a konfliktusok kialakulásának egyik, ha nem a legfontosabb melegágya lehet. Az egészségügy természetéből adódóan a benne dolgozóakra ez különösen nagy veszélyt jelent, tehát a sikeres vezetésben ennek megelőzését is fő feladatként kell tekinteni.

A 6. fejezetben átfogó képet kapunk arról, hogy az egészségügynek nem csak a nonprofit szolgáltatói oldala létezik, mert annak működéséhez mindenképp hozzá tartozik a pénzügyi háttér. Ez a rész jól bemutatja, hogy miként áll a gazdaság az egészségügy szolgálatában. Továbbá láthatjuk, hogyan függ össze, illetve hol különül el az egészségpiac és az

egészségügyi vállalkozás, és milyen egészségügyi szolgáltatói típusok léteznek. A jellegzetes tulajdonságok ellenére az egészségügyi vállalkozások esetén is fel kell mérni a célokat, felállítani a stratégiát, ezt követően pedig a vállalkozást működtetni és fejleszteni kell, csak úgy, mint más piaci alapú vállalkozásokat. Ehhez részletes szakismerethez juthatunk a fejezetnek köszönhetően.

A 7. fejezetben az egészségügy meghatározott csoportjainak vezetéséről olvashatunk. Visszaköszön és ezzel megerősítést kap az a tény, melyet a 4. fejezet kapcsán megállapíthattunk, hogy ennek az ágazatnak más területekhez képest egyéni vezetési stratégiákra és eszközökre van szüksége globálisan és részegységek szintjén egyaránt.

A 8. fejezet egy napjainkban nagy jelentőséggel bíró problémával foglalkozik, a munkaerő – piac jellemzőivel és a migrációval. Pillanatnyilag az ágazat egyik legnagyobb problémája a humánerőforrás hiány. Ennek feltérképezéséhez, valamint megoldásához vagy enyhítéséhez hasznos elméleti háttérrel nyújt ez a fejezet.

A 9. fejezet a munkavállalás jogi háttérét mutatja be. Alapvető struktúra bemutatása ma is helytálló, azonban a mű megjelenése óta (2020) 2021. március 1-től egészségügyi szolgálati jogviszony lépett életbe, valamint a kamarai tagságokkal és azok tagsági díj fizetésével kapcsolatban is jelentős változások következtek be.

Az előző fejezethez hasonló mondható el a 10. fejezetről is. A szolgálati jogviszony bevezetése óta az egészségügyi tevékenységek végzésének szabályai is változtak. Természetesen vannak a fejezetben jelenleg is aktuális és értelmezhető információk, de a jogi környezet folyamatos változásának és alakulásának hatására az említett két fejezet ismeretanyagának egy része elavult.

Ezek aktualizálása egy új kiadás elkészítését vetítheti előre.

A 11. fejezet is jogi alapokon nyugszik, de az itt leírt adatkezeléssel kapcsolatos szabályozás ma is érvényes. Az egészségügyben a beteg adatokat tartalmazó dokumentációk és a titoktartás okán különösen nagy jelentőséggel bír az adatvédelem. A fejezet írója jogászként az egészségügy területén elmélyült tudással és tapasztalattal rendelkezik, mely szavatolja az olvasó számára a pontos és teljeskörű ismeretanyagot.

Amint azt korábban írtam, az egészségügyi szektor egyik alapproblémája hosszú ideje már a humánerőforrás hiánya. A 12. fejezetben ennek

lehetséges kiútjait keresve és felvázolva, az írók a szakképzési rendszer-ről, az életpályáról, a karrierfejlesztés módszereiről és az aktuális karrier-problémákról adnak áttekintő körképet.

A könyv utolsó, 13. fejezetében esettanulmányokon keresztül kapunk betekintést különböző egészségügyi szervezetekbe. Foglalkozik a fejezet a teljesség igénye nélkül például a betegszállítással, a Hospinvest-tel, a detoxikálással, az otthonápolással, szüléssel és védőoltással. A rövid ízelítők arra sarkallhatják az olvasót, hogy a könyv végére körvonalazódott speciális szemlélettel mélyebben elmerüljenek a könyv végén bemutatott szervezetek megismerésében, ezzel tovább bővítve szakirányú ismereteiket.

Az oktatási segédanyag különböző alaptudással és ismeretekkel rendelkező olvasók számára komplex, logikusan felépített ismereteket nyújt.

Az egészségüggyel foglalkozó szakirodalmakat áttekintve megfigyelhető, hogy a szakmai művek jellemzően egy konkrét terület vagy téma feldolgozására születnek. Az általam most bemutatott egyetemi jegyzetként megjelenő könyv olyan átfogó képet ad a magyar egészségügy működéséről és annak bevezetéséről, mely nem csak a diákok, hanem a politikusok szemléletét is formálhatja. A döntéshozók munkáját érdemben segítheti a mű, mely jól leírja az egészségügy jellemzőit és természetét.

Ezek alapján hiánypótló műnek gondolom, mert nem csak kiválóan leírja a szektor működésének és versenyképességének titkait, hanem ennek magvalósítási sarokpontjain vezeti végig az olvasót bemutatva azt az egyedi környezetet és hátteret, ami jellemzi az egészségügyet és ami miatt az ebben való előrehaladás kulcsa és módja nem azonosítható egyéb ágazatokéval.